

WIE SCHRIJFT DIE BLIJFT.....

In deze aflevering van het Maandblad leest u eens geen polemisch stuk over het huidige wel en wee van de Limburgse natuur. Niet vanwege een gebrek aan actuele gebeurtenissen waar deze of gene zijn licht over wil laten schijnen, integendeel.

Ik wil het nu echter ergens anders over hebben. In 1990 schoof ik aan bij de redactie van dit tijdschrift. Ik ben nu dus bezig aan mijn zesde jaargang. Het leek me een aardig idee om eens na te gaan wie nu in die zes jaar het Maandblad hebben volgeschreven.

Dit vereiste enig turfwerk. Ik bekeek de afleveringen van januari 1990 tot en met oktober 1995: wie schreven de artikelen, het voorwoord, het verenigingsnieuws, de boekbesprekingen. De korte mededelingen laat ik verder buiten beschouwing. Niet omdat ze minder belangrijk zijn (integendeel: werden ze maar meer ingezonden), maar omdat dit stukje snel af moest. Ook zocht ik uit wie de voorplaten aanleverde.

Laten we maar met de artikelen beginnen. Naar schatting zijn er zo'n 200 verschenen in de periode 1990-1995. De afleveringen van de onvolprezen rubriek 'Uit de flora van Limburg' heb ik als artikel meegerekend, evenals de helaas te vroeg overleden 'Prikkebeentjes'.

De produktie was te danken aan maar liefst 143 verschillende auteurs. Er waren 15 personen die het verder schopten dan vijf artikelen. Hieronder het lijstje, met het aantal bijdragen per schrijver:

1. Steven Jansen	31	9. Rob Gubbels	8
2. Wouter Jansen	28	10. John Jagt	8
3. Jan Hermans	14	11. Frans Schepers	8
4. Harry van Buggenum	10	12. Henk Hillegers	6
5. Jan Cortenraad	10	13. Bert Kruytjens	6
6. Ton Lenders	9	14. Gijs Kurstjens	6
7. Torben Mulder	9	15. Piet van den Munckhof	6
8. Willem Vergoossen	9		

Jansen & Jansen bezetten een onbetwiste koppositie, waarbij de jongste van het stel net voorop wist te blijven. Na achtervolger Hermans komt het

grote peloton. Vrouwen ontbreken bij de eerste 15, dus dames zet 'm op! Bedenk overigens dat één man de summaries van al die artikelen heeft moeten corrigeren. Vandaar een speciale vermelding voor Jan Klerkx.

De categorie 'Voorwoord' werd door 22 personen en groeperingen ingevuld. Een glansvolle eerste plaats wordt ingenomen door voorzitter Ton Lenders, met niet minder dan 15 bijdragen. Het zilver gaat naar Torben Mulder, die tien keer zijn pen in de inkt doopte.

En dan nu door naar het 'Verenigingsnieuws', waarvoor 25 mensen tekenden. Ook hier gaat Ton Lenders met de eer strijken, met 23 bijdragen, de meeste onder het kopje 'Het Genootschap op weg naar 2000'. Uiteraard scoren de secretarissen hier ook goed: 13 maal Rob Gubbels, 9 keer Henk Schmitz.

Ik telde 51 boekbesprekingen, waarvan er acht zijn geschreven door niet-redactieleden. Henk Hillegers kende de grootste produktie, met 15 bijdragen. Met acht besprekingen duikt ook hier Torben Mulder weer op.

Meer dan 30 personen moesten in actie komen om de voorplaten van het Maandblad te verzorgen. Wederom laat Steven Jansen iedereen achter zich, door 14 tekeningen in te leveren. Met zes bijdragen blijkt Bart Graatsma de actiefste fotograaf.

Uiteraard is het niet mijn bedoeling om het schrijven voor het Maandblad te laten verworden tot een competitie. Het leek me alleen aardig om eens een overzichtje te maken. Een overzicht waarin ikzelf trouwens niet voorkomt. Hou het er maar op dat een hoofdredacteur teveel andere beslommeringen heeft.

Allesoverziend kom ik tot drie medaillewinnaars, te weten (en in willekeurige volgorde) Ton Lenders, Steven Jansen en Torben Mulder. Teneinde toch nog de naam van een vrouw in dit stukje te laten voorkomen, zullen de prijzen worden uitgereikt door Manon Maas, de onafhankelijke voorzitter van de jury. Mits de heren bereid zijn af te reizen naar Heer, kunnen zij rekenen op een groots onthaal. De champagne staat al in de koeler.....

Jo van der Coelen

VERENIGINGSNIEUWS

ALGEMENE LEDEN-VERGADERING

Het algemeen bestuur van het Natuurhistorisch Genootschap heeft tijdens haar vergadering op 14 september geconcludeerd dat het noodzakelijk is om de contributie voor de leden te verhogen met ingang van 1996. Als dat niet gebeurt dreigt er een structureel exploitatietekort te ontstaan. Het huidige contributietarief is vastgesteld

op f 37,50 per jaar voor gewone leden en f 20 per jaar voor studenten, jeugdigen en 65-plussers. Daarnaast geldt voor instellingen een bijzonder tarief van f 112,50 per jaar. Het voorstel is om de tarieven voor gewone leden en instellingen te verhogen tot f 40 respectievelijk f 120 per jaar. Het gereduceerde tarief kan ongewijzigd blijven. Besluiten over wijzigingen van het contributietarief zijn voorbehouden aan de ledenvergadering. Daarom roept het bestuur alle le-

den op voor een vergadering op donderdag 23 november om 20.00 uur te Venray. We maken daarbij gebruik van de gastvrijheid van de Kring Venray.

Aansluitend aan de algemene ledenvergadering gaat de geplande kringactiviteit door, een lezing van Reinier Akkermans over het werk van de Vissenwerkgroep. Plaats van samenkomen is het Gemeenschapshuis, Watermolstraat 1 (achter de Rabobank) in Oostrum.

PLANTENSTUDIEGROEP: JAARVERSLAG 1994

ALGEMEEN

In 1994 bestond de Plantenstudiegroep 15 jaar. In tegenstelling tot het tweede lustrum - dat gevierd werd met een symposium in Roermond en de presentatie van de Limburgse Rode Lijst van bedreigde planten - werd het derde lustrum bescheiden gevierd: met een uitgebreide feestavond aan het eind van het veldseizoen.

Voor het overige was 1994 in veel opzichten een doorsnee jaar voor de Plantenstudiegroep. Er werden 21 zaterdagexcursies georganiseerd, waarvan 13 naar terreinen in Limburg. Daarnaast zijn er 5 excursies gehouden speciaal met het doel de inventarisatie van Zuid-Limburg te completeren en zijn er vele excursies in het nabije buitenland geweest, waaronder een meerdaags bezoek aan het Maasdal in Noord-Frankrijk (figuur 1). Nieuw was dat de binnenlandse excursies ook vermeld werden in Gorteria waardoor er regelmatig (nog) niet van het Genootschap lid zijnde, Noordnederlandse deelnemers gesignaleerd werden op de excursies.

De inventarisatie van de wilde flora van Zuid-Limburg is nu zover gevorderd dat vrijwel alle

kilometerblokken bezocht zijn. We schatten dat circa 70% van de mogelijke waarnemingen ook inderdaad geregistreerd zijn. Alle gegevens tot en met die van het verslagjaar zijn reeds in het digitale bestand van het Genootschap ingevoerd. De gegevens over 1991 en 1992 werden aan Floron geleverd conform de standaard-afspraken die daarover gemaakt is tussen Floron en het Genootschapsbestuur.

HET PROJECT BEDREIGDE FLORA ZUID-LIMBURG

Met het project Publikatie Bedreigde Flora van Zuid-Limburg is een start gemaakt. Voor een groot aantal soorten zijn verspreidingskaartjes geproduceerd. Daarbij bleek echter dat er bij een vrij groot aantal soorten onjuiste of zeer onwaarschijnlijke waarnemingen aanwezig zijn. Deze bleken grotendeels terug te voeren op gegevens die verkregen zijn van het Rijksherbarium. Voor een deel zijn deze fouten vermoedelijk ontstaan door invoerfouten. Daarnaast zijn er kennelijk reeksen opgaven die in het verleden niet gescreend zijn door goed ingevoerde leden van de Plantenstudiegroep.

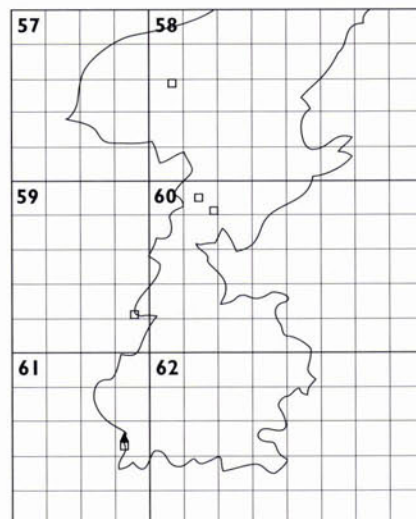
Een en ander heeft ertoe geleid dat de planning van het project aanzienlijk bijgesteld is: er is veel meer tijd nodig om de gegevensbestanden op een zodanig niveau te krijgen dat er zinvolle verspreidingskaartjes mee gemaakt kunnen worden. In ieder geval zal er gewacht worden tot het verbeterde Florabase-bestand (Florabase I) beschikbaar is. Naar verwachting is dit begin oktober dit jaar het geval.

Verder is de begeleidingsgroep tot de conclusie gekomen dat het analyseren van de gegevens meer tijd behoeft.

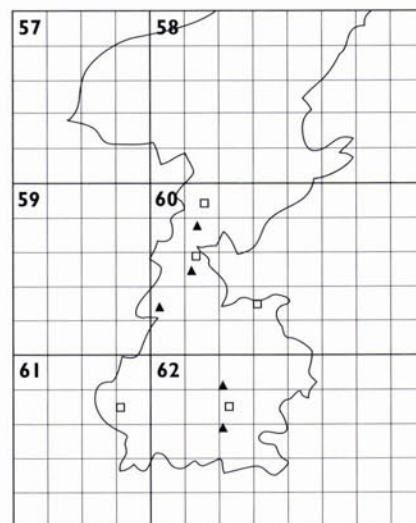
Ten behoeve van het project ROM-Mergeland is wel voor een selectie van sterk bedreigde soorten - mede met behulp van de gegevens van het Genootschap - een beknopt rapport met aanbevelingen voor het redden van populaties opgesteld.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN

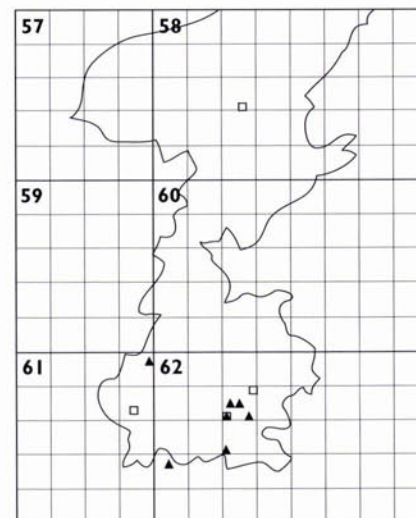
Om een indruk te geven van de resultaten van de vele excursies in 1994 volgen hierna enkele van de meer bijzondere waarnemingen. De meest spectaculaire vondst gedurende een Plantenstudiegroep-excursie was ongetwijfeld die van Eironde waterbies (*Eleocharis ovata*) en Stijve moerasweegbree (*Echinodorus ranunculoides*) tijdens de excursie van

FIGUUR 2. Verspreiding van *Smalle waterweegbree* (□) en *Muskusplantje* (▲).

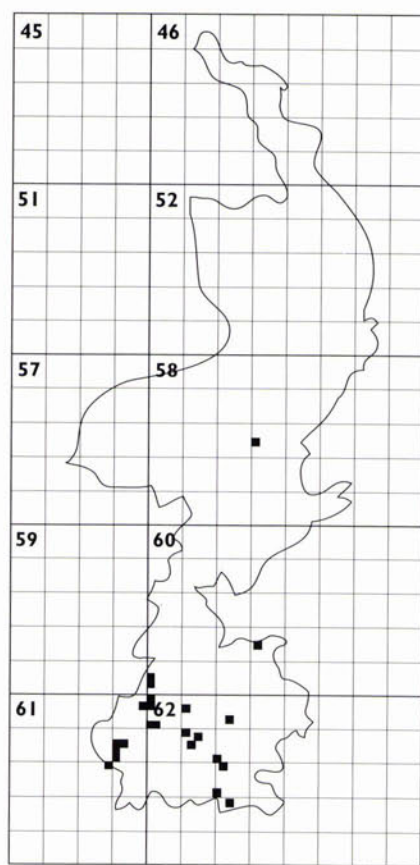
FIGUUR 3. Verspreiding van *Fijne kervel* (□) en *Gekielde dravik* (▲).

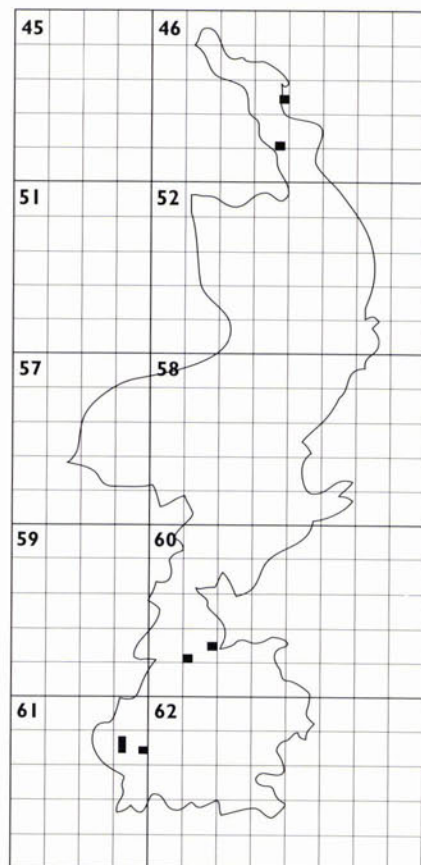
FIGUUR 4. Verspreiding van *Akkerdravik* (□) en *Eironde leeuwebek* (▲).

FIGUUR 1. Het Maasdal ter hoogte van Pagny-la-Blanche Côte, Noord-Frankrijk (meerdaagse excursie, Pinksteren 1994) (foto: B. Graatsma).

FIGUUR 5. Verspreiding van Blaasvaren.

FIGUUR 6. Verspreiding van Groot glaskruid.

13 augustus 1994 langs de als "meanderende beek" geherprofileerde ontwateringssloot in de gemeente Schinveld (zie de rubriek Uit de Flora van Limburg, laatst gepubliceerde aflevering). Andere bijzondere vondsten - voorzover niet besproken of te bespreken in de rubriek Uit de Flora van Limburg - zijn in alfabetische volgorde:

• **Smalle waterweegbree** (*Alisma gramineum*). Eén groeiplaats op de oever van een ca. 10 jaar oude ontgrondingsplas bij Meers (excursie Plantenstudiegroep, september 1994). Het aantal lokaties in Limburg is nog steeds uiterst beperkt en min of meer geconcentreerd in het Grensmaasdalen, zie figuur 2.

• **Fijne kervel** (*Anthriscus caucalis*). Tientallen exemplaren langs het spoor bij Nieuwstadt (E. Blink, 7 mei 1995). Komt vrij algemeen voor in Noord- en Zuid-Holland en Zeeland, elders meestal adventief en onbestendig. In Limburg tot nu toe slechts een vijftal vondsten, zie het kaartje (figuur 3).

• **Gekielde dravik** (*Bromus carinatus*). Enkele exemplaren op het talud langs een weg in Stein (E. Blink, zomer 1995). In Limburg tot nu toe vijf vondsten, zie figuur 3. De soort is afkomstig uit Noord-Amerika en is aan het inburgeren.

• **Akkerdravik** (*Bromus arvensis*). Tientallen exemplaren bij een schoolgebouw in de Maastrichtse wijk Randwijck. Opgeslagen tussen stoeptegels, nabij een school met een heemtuin (R. Wolfs, 13 juni 1994). In Limburg tot nu toe de vierde vondst, zie figuur 4.

• **Blaasvaren** (*Cystopteris filix-fragilis*). Eén exemplaar op de grond groeiend in een vochtig deel van het hellingbos bij Meerssen (E. Blink, 25 april 1994). In Zuid-Limburg is deze varen vooral nog bekend van vochtige muren, met name - in Maastricht en elders - in beekdalen, vaak op watermolens. Tot in de jaren '80 ook in Midden-Limburg (kasteel Aldenghoor), zie figuur 5. In het verleden - voor 1950 - werd deze soort veel vaker dan in de laatste decennia aangetroffen in de vochtige bossen van Zuid-Limburg.

• **Eironde leeuwepok** (*Kickxia spuria*). Eén klein exemplaar op een veepad tussen twee weilanden bij Wijlre (W. Simons, 21 juli 1994). Alweer een vondst van één van de vier als akkeronkruiden te boek staande leeuwepokken in een atypisch biotoop. In dit geval ook opmerkelijk omdat het veepad tot voor kort onderdeel uitmaakte van een akker waarin de Eironde leeuwepok echter niet is aangetroffen. In Limburg wordt de soort sinds ca. 1975 alleen in het Mergelland gevonden, zie figuur 4.

• **Muskusplantje** (*Mimulus moschatus*). Twee planten bij een grindplas tezamen met o.a. Blauwe en Rode waterereprijs (*Veronica anagallis-aquatica* en *V. catenata*) bij Oost-Maarland in de gemeente Eijsden (R. Wolfs, 29 juni 1995, zie figuur 2). Afgewacht moet worden of ook deze vestiging weer snel verdwijnt, zoals meestal het geval is bij deze inburgerende neofyt uit Noord-Amerika.

In Zuid-Limburg is een nabije verwant, de Gele maskerbloem (*Mimulus guttatus*), eveneens een inburgerende neofyt uit Noord-Amerika, tweemaal gevonden door de tweede auteur: langs een klein kwelbeekje bij Beutenaken - maar daar overduidelijk uit weggegooid tuinafval afkomstig en snel weer verdwenen - en verder bij een door Natuurmonumenten aangelegde poel aan de rand van het Limbrichterbos. In Midden-Limburg is de soort in de jaren '80 enkele jaren achtereen door J. Jansen gevonden in het Maasplassen-gebied bij Heel (mond. med. J. Cortenraad).

• **Groot glaskruid** (*Parietaria officinalis*). Vele exemplaren op de schrale graslanden behorend bij een gehandicapten-instituut aan de oostzijde van Sittard (E. Blink, 16 mei 1994, zie figuur 6). Groot glaskruid is al enkele keren door J. Koelink en J. Cortenraad aangetroffen in opgaande begroeiingen in de nabije omgeving van genoemd grasland (mond. med. J. Cortenraad) hetgeen meer aansluit bij de tot nu toe bekende groeiplaatsen van Groot glaskruid in Nederland. In de laatste druk van de Flora van Nederland wordt de geprefereerde groeiplaats omschreven als "onder struiken en op beschutte ruderaal plaatsen vaak bij kastelen, kloosters en dergelijke". In Limburg is de soort verder alleen aan de voet van oude muren, in Maastricht en Gennep, gevonden, zie figuur 6.

In 1993 is overigens ook het meestal als muurplant aangeduide Klein glaskruid (*Parietaria judaica*) in schraal, open grasland - in dit geval langs de Grensmaas - gevonden.

• **Lampionplant** (*Physalis alkekengi*). Enkele exemplaren - waarvan 1 bloeiend - langs een veldweg met struikgewas (E. Blink, 11 oktober 1994). Deze inburgerende *Physalis* is afkomstig uit Midden-Europa. In het wild worden slechts af en toe planten van dit lid van de nachtschade-familie aangetroffen. Meestal wordt aangenomen dat ze uit tuinen ontsnapt zijn. Langs de Maas wordt hier en daar een andere, adventieve *Physalis* - *P. peruviana* - gevonden. In Limburg zijn beide soorten (zeer) zeldzaam.